

Ramon Casals

Ser pares
l'aventura diària

Col·lecció Prisma - 14

**SER PARES:
L'AVENTURA DIÀRIA**

RAMON CASALS

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: febrer del 2006

© Ramon Casals
© Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 84-9791-185-7

Dipòsit legal: B-6872-2006

PRÒLEG

*No feu que els nois i noies aprenguin
per la força i la severitat, sinó conduiu-los
per mitjà d'allò que els diverteix, perquè puguin
descobrir millor la inclinació de les seves ments.*

Plató, *La República*, VII

Com el porteu vosaltres, aquest tema? Personalment, us he de dir que ho intento fer el millor que sé, però també sé que ho podria fer molt millor. Efectivament, no hi ha pares perfectes.

Com a responsable des de fa 18 anys d'un programa d'àmbit familiar pensat per als matins del cap de setmana i com a pare de dues filles que tenen en el moment de redactar aquest pròleg 7 i 12 anys, em sento decidit a presentar-vos el llibre que teniu a les mans.

"Parlem dels Fills" és el títol de la secció que el professor d'institut Ramon Casals fa des de fa tres temporades a *El Suplement* de Catalunya Ràdio cada diumenge entre les dotze i la una del migdia. És un espai de dos minuts i mig de durada aproximada la finalitat del qual és provocar la reflexió sobre l'educació dels fills.

A mi m'agrada el seu estil i em consta que a molts oients també. Va directe al gra, dóna importància als valors i fa pensar. De fet, hauria de començar per dir que en Ramon Casals s'estima el que fa i la gent per qui ho fa; sent la feina d'educador, la viu com un servei, conscient de la responsabilitat i complexitat que comporta.

En aquest llibre que teniu a les mans es parla dels fills, però també dels pares, i de les mares, i els amics i amigues, i de l'equilibri, la cortesia, el perdó, la convivència, l'espontaneïtat, la coherència, el saber dir no, els límits, el càstig, els premis, l'adolescència, la soledat, el temps, les adopcions, etc.

Ser pares: l'aventura diària és el recull d'articles que ens han ajudat a través de la ràdio i que ara ho fan a través d'aquestes pàgines. Permeteu-me, amics lectors i lectores, que us doni les gràcies per sentir interès per aquesta temàtica. Estic segur que no serà en va per a vosaltres, com no ho serà per a la resta. De la mateixa manera que us puc assegurar que teniu a les mans unes cròniques socials sucosament actuals, també us garanteixo que, si escau, els vostres fills en podran fer un bon ús el dia de demà.

I és que tots, tard o d'hora, en més o menys mesura, som educadors i ja se sap, "l'art de l'educador/a és descobrir la capacitat que cada persona té per perfeccionar-se".

Ramon Casals, gràcies a tu i a tots els educadors i educadores pel vostre servei als altres, en positiu. Per molts anys.

Xavier Solà i Vilaseca
Barcelona, novembre del 2005

INTRODUCCIÓ

Teniu a les mans el recull de la secció “Parlem dels Fills” de Catalunya Ràdio. La secció es troba dins del programa *El Suplement*, que condueix en Xavier Solà els caps de setmana.

Com veureu, tractem tot tipus de temes relacionats amb el fet de ser mares i pares. Però com que l'educació és cosa de tots, la manera de tractar, la manera d'entendre i comprendre els nens i els joves no és cosa només dels que tenen fills. També, i de forma destacada, dels avis, també dels parents, dels veïns...

Proposo un debat, una reflexió tranquil·la, positiva, fins i tot optimista, davant del fet de l'educació. No hi ha una sola manera de fer de mares i pares, però ens pot anar bé pensar-hi una mica, parlar-ne i reflexionar-hi.

Això és el que pretenem amb aquest llibre. Parlem de moltes coses, de l'organització de la casa, si els donem poca o massa llibertat, si els ajudem a fer-se responsables, si serà un problema la separació dels pares, parlem dels estudis, de les modes, però en cap moment no volem donar un receptari, una llista de solucions, un manual de supervivència.

Estem parlant de persones: mares, fills i filles, pares. I les relacions personals són tan complexes que no hi

ha un sol camí per seguir, però sí que a tots i a totes ens pot ajudar parlar-ne.

No llegiu el llibre tot de cop. Us invito a llegir un tema avui, un altre demà, i a parlar-ne amb la vostra parella, o amb la vostra exparella, o amb altres mares i pares, però sobretot us invito a parlar-ne amb els vostres fills. Per què no llegiu algun tema en veu alta a casa i després en parleu, opineu, dialogueu?

En un món que cada vegada ens aïlla i encasella més, que sembla que no ofereix oportunitats per al diàleg i la comunicació directa i personal, m'agradaria que aquest llibre fos una eina útil per a molta gent.

Mirem la relació amb els fills com una experiència, sí.

La publicitat ens proposa sempre noves i suggerents experiències, i ens diuen que les hem de viure intensament i no ens les podem perdre. Ens presenta un viatge, la conducció d'un cotxe, posar-se una colònia o menjar-se determinat gelat com una experiència única. I sovint ens presenten la convivència amb els fills com una lluita que ens supera: solen presentar els nens com uns dèspotes i els adolescents com uns aprofitats, impossibles de tractar.

Doncs no! No ha de ser així per res! Fer de pares és una experiència, però també ser fill o filla és una experiència. Per què no intentem que aquesta experiència comuna sigui satisfactòria, enriquidora i feliç per a tots?

Ramon Casals

SETEMBRE

La immensa majoria d'espècies d'aus que viuen en zones no tropicals senten com s'allarguen els dies i utilitzen aquest factor com a detonant per començar a criar.

ÉS FÀCIL O DIFÍCIL FER DE MARES I PARES?

Jo crec que d'entrada hem de pensar que és fàcil.

Deixem-nos guiar pel nostre instint. Siguem espontanis.

Tots sabem com ens van educar els nostres pares, com ens van tractar, i tots sabem que algunes coses ens van agradar i que d'altres les hauriem fetes diferent.

També molts haurem viscut de prop el cas de germans o amics que són pares i mares i hem vist com ho fan.

Però el món canvia molt.

Moltes coses són diferents de quan érem petits, i els canvis són continus: nous costums, noves tecnologies, noves modes...

No sabem si fem bé de posar un ordinador a l'habitació del fill o servirà perquè en lloc d'estudiar estigui jugant o s'enganxi a Internet! El telèfon mòbil és bo per comunicar-se, però porta el risc que el fill es tanqui més en el seu cercle d'amics.

També trobem el cas, cada cop més freqüent, de pares separats: en el moment de la separació canvien de cop els esquemes de relació amb els fills i les pautes del dia a dia, la forma d'organitzar la relació amb el pare o amb la mare...

Potser sí que aquests canvis constants poden donar la sensació d'inseguretat. I a vegades cal dubtar una mica. És bo! Però no perquè pensem que som un desas-

tre com a pares i que no en sabem prou, sinó per donar pas a la reflexió.

Ni és bo dubtar massa ni estar sempre segurs de tot: reflexionar, parlar-ne, pensar-hi, això ens ajudarà a fer-ho millor.

Hem de saber que en l'educació dels fills no hi ha receptes segures.

Ens sembla que hem actuat igual i cada fill ens ha sortit diferent. És així! Cada persona és diferent i també ho són les circumstàncies que viu.

Però si hi aprofundim una mica veurem que sí, que hem ensenyat i podem ensenyar moltes coses als fills i que val la pena dedicar un temps a la reflexió.

De tot això en parlarem cada setmana: alguna idea, algun tema, una petita reflexió que ens sigui útil en l'educació dels fills, sempre en la línia positiva d'anar cap a una relació equilibrada, enriquidora i plaent per a les dues parts.

Per ajudar els fills a ser persones sensibles, i alhora fortes, optimistes i valentes, que puguin encarar la vida amb seguretat i alegria.

A LES PORTES D'UN NOU CURS ESCOLAR

Demà comença un nou curs, que ve a ser com l'any nou per als vostres fills. Han passat de curs? Comencen, tal vegada, una nova etapa: l'ESO, el Batxillerat, algun cicle formatiu, potser la universitat?

Podem ajudar-los a tenir il·lusió, perquè és bo començar amb ganes, per poder mantenir el ritme de treball, per ser constants en l'estudi. Cal tenir il·lusió! És bo de tenir-ne, tot i que a vegades avui dia sembla que no estigui de moda tenir il·lusió. Sembla que quedi millor fer-se el desmenjat: “uix, quin pal, tornar a l'escola! Quin rotllo!”

Certament, durant el curs tenen menys temps lliure i han de treballar més, però això no treu que puguin tenir il·lusió per una nova etapa que comença. Malament si quan som petits no tenim il·lusió!

Ara els vostres fills i filles estaran amb els seus mestres i professors, i per als pares i mares això pot ser una tranquil·litat: uns professionals es fan càrrec d'ells, els ensenyen allò que cal saber, els eduquen.

És fonamental que tinguem confiança en els mestres i professors dels nostres fills. És bo també que hi mantinguem una comunicació raonable. Assistir a les reunions de pares és important, per tres raons: escoltar el que ens volen dir, poder conèixer el mestre o la professora d'aquest curs, i —encara que sembli banal— perquè els fills, si anem a la reunió, veuen que les seves

coses són importants per a nosaltres, que valorem els seus estudis, que trobem temps per anar a la reunió.

Fa molts anys que treballo a l'escola i a l'institut, i sé com a vegades resulta difícil poder parlar amb els pares d'alguns alumnes:

—Escolti, que jo treballo, que si no és a partir de les vuit del vespre jo no puc!

Alguns pares sembla que facin un favor al mestre quan renunciïn a alguna cosa per anar a parlar amb el tutor o tutora.

Tinguem la certesa que els mestres i professors poden fer molt per als vostres fills, però tingueu el mateix grau de certesa que hi ha coses que ells no poden fer, ni ells ni ningú que no sigui els pares del nen o la nena poden fer: per tant, un vot per la bona comunicació amb els tutors i tutores de l'escola. Parleu amb ells, feu servir l'agenda escolar, si n'hi ha, i tingueu la seguretat que anant un dia a l'escola a parlar no perdeu el temps. El vostre fill s'ho val.

La majoria de pares i mares, per sort, troben el moment per passar per l'escola quan cal, i així ha de ser, perquè els pares i els professors hem d'anar a l'una, tenim entre mans el mateix objectiu, i, tot i que alguna vegada podem dissentir en alguna cosa, hem de propiciar el diàleg i la comunicació.

Tampoc no arribeu a l'extrem d'una senyora que com que la tutora va dir a la reunió de pares que ella podia rebre els pares els dijous de dotze a una, ella anava cada setmana en aquesta hora a l'institut a veure com anava el fill, fins que la tutora li va explicar que no calia tan sovint!

És bo que s'ho prenguin amb responsabilitat: que pensin que estudien per a ells, que és la seva feina, com

la vostra és anar a treballar o portar menjar a casa. I quan una cosa s'ha de fer, no és millor fer-la amb bona cara?

Si ho fan així i hi posen el que hi han de posar de part seva, els pares hem d'acceptar els seus resultats, que per a alguns seran excel·lents, per a molts seran normalets i per a d'altres seran justets.

És fàcil sentir-se orgullós quan un fill et porta un deu de *mates*, però també hem de valorar el treball d'aquell altre que, fent el que pot, treu uns resultats més baixos.

Cal que tinguin un lloc en condicions per estudiar i temps per fer-ho.

Ajudeu-los a planificar el curs: que us expliquin com s'organitzaran el temps, quines activitats extraescolars volen fer...

Alerta amb això, perquè alguns nens i nenes fan massa coses. Tant si és perquè ells volen com perquè els pares els obliguen, tenen horaris setmanals de seixanta hores entre l'escola, l'estudi, l'anglès, la música o l'esport.

Podem pensar que estaran molt ben preparats per al futur, però no hi ha el risc que perdin el present? Que hipotequin la infantesa?

Si ells ho fan perquè volen i tenen capacitat per fer-ho, endavant! Però els pares hem de respectar el seu ritme. N'hi ha que amb la feina de l'escola i ben poqueta cosa més ja en tenen prou. No els exigirem que facin com la filla dels veïns que fa de tot i tot ho fa bé. Acceptem-lo tal com és!

Ah! I que les estones que passeu amb ells no siguin només fent de taxi: recollint-los a l'escola, portant-los

un entrepà pel cotxe, corrents cap a anglès, en acabar cap a solfeig...

Procureu de tenir estonetes per estar tranquils, vosaltres i ells, fent alguna cosa junts, i que el fet d'estar amb els fills sigui un plaer i no una obligació.

I ara, folreu els llibres si encara no ho heu fet i visqueu també amb il·lusió aquest inici de curs!

ÍNDIX

Pròleg	5
Introducció.....	7
Setembre	
És fàcil o difícil fer de mares i pares?	10
A les portes d'un nou curs escolar	12
Busquem una relació equilibrada!	16
De qui depèn l'educació dels fills?.....	18
Una mica de cortesia.....	20
Perdoneu-me, si us plau!	23
Octubre	
Aprendre a conviure amb les cultures	26
Sí a l'espontaneïtat!.....	29
Els pares hem de ser coherents	31
A vegades cal saber dir no.....	33
Qui recull les joguines?	35
Els nens i la gelosia	38
Ajudem-los a ser responsables.....	41
Comencem per la feina de casa!	43
Novembre	
Cal posar límits.....	46
Parlem del càstig.....	48
Parlem dels premis.....	50
Els joves i les prohibicions	52
Quina por que em fa l'adolescència del meu fill!.....	54
La soledat dels adolescents.....	56

Va a la universitat i no sap posar la rentadora!	58
Busquem temps per als fills	60

Desembre

Parlem de les adopcions	64
Pare i mare hem d'anar alhora	66
Especial <i>La Marató de TV3</i> : malalties respiratòries (2003)	68
Especial <i>La Marató de TV3</i> : el càncer (2004)	70
Les joguines i els regals de Nadal	72
El gust per fer coses: aprofiteu les vacances de Nadal!	76

Gener

Any nou: de nou, ben educats!	80
Apostem per una convivència positiva!	82
A veure què fan a la tele!	85
La nena diu que es vol fer un pírcing!	89
<i>Antes muerta que sencilla</i>	91
Deixem-los ser nens	93
Una generació frustrada?	95

Febrer

Podem ajudar els fills en els estudis?	100
Les notes dels fills	102
Per què les noies treuen més bones notes?	104
L'informe PISA: sobre l'avaluació educativa del país	106
La feina dels mestres	109
L'aventura de ser pares	113
Cada nen és diferent	115
Els hàbits són molt importants	117
Com hem de parlar als nens?	119

Març

És un problema la separació dels pares?	122
Com organitzar la convivència amb la mare i el pare després de la separació?	126
Els nens davant la violència	128
Els nens i la mentida	131
Esport infantil: l'important és guanyar o participar?	133
Com ho hem de fer perquè ens facin cas?	135
A vegades sembla que parli a les parets!	137
Les comparacions són odioses	139

Abril

La mare té una doble jornada	142
Per fer-ho tan malament m'estimo més fer-ho jo!	144
Els nens han de saber esperar	146
Els he educat igual i m'han sortit ben diferents!	148
La importància de la lectura	150
Vol que la xicota es quedi a dormir a casa!	153
Els joves i sortir de nit.....	156
Tots ho fan!	159
Els pares podem ser amics dels fills?	162

Maig

Els fills grans que no volen marxar de casa	166
Potser protegeixo massa el meu fill	169
El binomi llibertat-responsabilitat	171
Som a la societat de l'esforç zero.....	173
Pobret! Ho ha fet sense voler!	175
Som tan pobres que només tenim diners!	178
Com ens mirem els nostres fills?	180
Elogi de la paciència	182

Juny

Quina és la millor edat per tenir fills?	186
El paper dels avis	190
La convivència de les diferents generacions.....	192
Avui la gent té pocs fills	194
Planteu una llavor!.....	196
Elogi del silenci	198
Atrapats per les ones: mòbils, xarxes i altres històries.....	200

Juliol

Esclaus de les modes	204
Cada cosa al seu temps!	206
És un problema la repetició de curs?	208
El meu fill no sap què vol estudiar	210
Voldria que el meu fill fos... ..	215
El terror de la videocàmera	217
Els petons i les abraçades	219